

Aigakēra "Livli" ulzādamist tygub

"Akateeminen Heimoklubi" Helsinkis.

Detsembör.

Īnda 10 sant.

Vīdōz aigast.

Ū D S A I G A S T Ō S

p ā g i ų v o n n ō a m a d l u g g i j i d ō n !

Mat. 2, 1 - 12.

Aga ku Jezus vol syndōn Betlems Judeamāl, kōņig Herodes aigal, vaptl, siz tuļt kovald Ūomōgmāld Jeruzalemō, rōkandōs: "Kus um se syndōn jūdōd kōņig?" sīepierast, ku mēg ūom nānd tām touvōtātō Ūomōgmāl ja ūom tund tānda pallōs pālam. Aga ku kōņig Herodes sīeda kūliz, ādagiz ta jara ja ama Jeruzalem tām ūpi. Ja kubbō kutsōn amad yļlist priestōrd ja kērad-tundijid rovst ta kyziz tagan nānt kādst, kus Kristus piđim syndōm. Aga ne rōkandist tām pāl: Betlems, Judeamāl, sīepierast ku leb profet um nei kēratōt: Ja sa Betlem Judeamāl, sa ād ūo sugid se piškimi Judeamā sūrīzandōd vail, sīepierast, ku sinst tulab vāliksiji, kis kait-sōb min Izrael rovvo. Siz Herodes, kutsōn kovald salliz, kyziz nānt kādst aigō, kuna touvōtēd vol paistōn. Ja keimōs nēdi Betlemō, ta rōkandiz: Ligid, kuldigid jōvist tagan yļ laps, aga ku tēg liēdat tām, ādagid tieutō minnōn, laz ka ma lāgō tānda pallōs pālam. Aga kūlōnd kōņigt, ne lekst jara ja vaptl, touvōtēd, mis ne volt nānd Ūomōgmāl, lekš nāntōn jeds, kuntš ta tund ei pačkōl sīezō kūozō, kus lāps vol. Aga nāds touvōtātō ne sait vāggō riemlistōks sūrs riems. Ja sizzōl lānd jellō, ne liēdist lāps Mariaks tām jemaks ja mē jūr saddōnd ne pallōs palist tānda ja vāldiņ tiēnd ents vīla, ne āndist tāmmōn andidi, kuldō, vīrakō ja myrridi. Ja leb unnāgu nōvvō sānd, algō ne lāgōd tāgiz Herodes jur, ne lekst tuoista riekkō tāgiz ents mālō.

Mol. Slavēts Dievs visaugstakais.

Jumaltō ni tiēnōmō,
Tāmmōn ouvō ādamō;
Nōvvō, abbō, touvōstō
Um ta keimōn mē pālō.

Kientō izad vodlistō,
Jeddōpēdin kitistō,
Yldzi tund um Tāma ni,
So māilma Vonstiji

Jumal Pūoga touvōstō,
Syndōn pūdōst neitsōstō,
Kadli sugst, syndimizōst,
Tund um Jumal sydamōst.

Vol siz Izand tērintōt,
Hozīannaks vodlōtōt;
Kuota tīe min sydamō,
Ie sīn sizzōl jelamō,

Tīe tām pūdōks, ōigizōks,
Ouvli Kōņig, sellizōks,
Kus Sa jelam iēdō tād,
Kust Sa tienandōkstō sād.

Tazamōļi volgō ma,
Selli iz, kui jellōs Sa;
Ābt min lālamt kēndatō,
Sīnda, Izand, ārmastō.

Amal joudōl ulatō
Sātan joud tēb sydamō;
Iz siz minnōn abbō tuo,
Tygkōks, ābt, ijizōks ūo.

Ūska pā tōmp jara Sa,
Laz ents iga vōigō ma,
Kunts min riek kōrd lopub sīđ,
Sinnōn jellō, ydōn yd.

Vōind sa tuldsō, Pāstaji,
Kui māilma kūdstiji,
Lieudō mīnda selliz siz,
Ōigiz, pūdiz ja siēdiz.
Heinr. Held pierrō.

Bazar.

Juba novembōr kū N-rōs tieutiz "Līvōd Ūt" jūd, ku januar kūs līb bazar, rovkuoda nustamiz jaguks. Andōd at kubbō kuordōt, um mōtlōmōst ku jega-yks um andōn, mits ta um sī-tōn, ja ūt jūd um ama tienandōksōks vastō vōttōn.

Se vol bazar ezmi pūgi, ni tulab tuo puol, bazar Ū, mis jūd um pand 6 januar kū pāva pāl, yrgandōksōks kiēla 12 nōks pāvō.

Līb kyl ka selļiži, kien-
dön äb lī vōimi vōlda sie pā-
van Mazirbe kyla vanas skūol-
tubas, aga kien äb ūo mittō
mingist tādōlpandōbt pūojō sīe-
pierast, selļi līvli äb tuōdōks
kyl sie pāvan pūtō. Bazar pāl
lībōd vostōbōks äb yd selļist
tūclist azad, aga ka tieravīļa,
neme ryggōz ja kaggōrz. Jega-
yks vostag, kujjen tām materi-
elli volmi sīeda lubab, leb sīe
ta līb äbtōn ka mingiz kiv
ylzō nustō rovkuoda pierast.

Aga mittō suggō piskim
tāntōks, ku vostamizōn, äb ūo
sīen, ku līvlist vōibōd tegiz
ykskōrd kubs vōlda ja ents
mōtkidi yttuōizōks vaidō rānda-
kiels.

Sīepierast tulgid amad
bazar pāl, yt juod kutsu!
Irainika.

Kūolōnd.

Novembör kū lopandōksōs
um kūolōn ja mattōt Jān Bert-
hold, Zūonkō perimiez Vaide ky-
last.

10. detsembör kū pāvan
kūoliz tragilistiz ja sai mat-
tōt 19.-nōs Kārli Stefenberg
Mazirbe kylast. Ta vol yks
nēsti sēsist, kis ändiz ents
alizkēra "Līvōd Yt" statutōd
vizantimiz pierast.

Laz rānda jōvgō nānt
lūdi kievamstiz katag.
Tuoim.

Vastatōks "M" kēran
perizōs Līvliz N-rōs.

(Jatk).

Ma mittō kuigid äb sā
aru, kui se vōib piddō tāgiz
rouvsti Jumalsōna külōmizōst,
ku nāntōn äb ūo ents kiēl
bībōl? Vōib kyl tuoistiz mōtlō.
Az volks līvlistōn ents kiēl
bībōl, siz ne vōikstō iedō ja-
ra Jumal pālandōksōst, sīepie-
rast ku ne vōibōd luggō bi-
bōltō. Aga ku ni līvlistōn äb
ūo ents bībōltō, siz ainagi
līvōdkiel Jumalsōna um se, mis
pāp sūstō külōb ja se volks
volmōst sīepierast emiņt ārmaz.
Nāmō, ku līvlistōks nei äb ūo.
Viga äb ūo mūsō, ku set ris-
tingōs entsōs. Ja az nei um,
siz um väggō muragōl yļ sīe
mōblō, mis līvli ticks ents
kiēl bībōlōks ja loulrāntōdōks,
ku ne ka tāmōn volkst; vōi
ne äd pīlōkst neiļz, jamdi
pōrm kōrda pāl, kui paldiņ set
set līvliz lōtkiel bībōl ja
loulrāntōz juba pīlōb.

Vel M mielpierō līvlist
rōkandijid rāndakiēldō vōrgidi
purgōs, niemidi ajjōs j.n.k.
nei veitō sīepierast, ku Līvōd
yt bibliotekōs äb ūo vond li-
vōdkiel rāntidi ja līvōd lug-
dōbrāntis äb volļi yti ōigi-
kēra. Ma--ni--kyl

Ma ni kyl äb vōi kui-
gid vōlda ydmēli M-kōks, ku
se volks se viga miks līvlist
rōkandōbōd nei veitō ents kiēl-
dō. Viga um kyl jega yd līvli
entsōs. Līvli vōib kyl jōvist
rōkandō rāndakiēldō jega kū-
zōs ents jēgapāvaliz tyō jūs,
yktāuz vōi mingi līvōdkiel
rāntōz um vōi äb ūo, az set
līvli iz ouvōstōks ents kiēl-
dō ja tāks ja vōrkōks rōkan-
dō.

Vaimlist juodijist nēmiz
ja tundimiz volļi volmōst laj-
gan ja tōvan.-

Sītsō ni kyl äb sā tuoi
aru mingiz nēmiz ja tundimiz
ymmarkouņō M um mōtlōn; aga
ma kuigid ārrōb ku ta um
mōtlōn vaimiz nēmiz ja tun-
dimiz ymmarkouņō, äb sug mingiz
mū. Se um kyl tuōz, ku nei
um volmōst. Aga az M tāb sie-
da kitō ka silmas piddōs li-
vōd rov, siz ma äb vōi yri
yōltō sīes azas. Līvōd rovōn
ju äb ūo mitytō vaimlistō
juodijō. Mits profesortō aga
mūdō kovaltō miestō siz um
līvlist siegas? Mitytō. Ne kis
at Līvōd yt ediztutkamōs, vōi
muitiz mided tībōd līvōd azas
nēdi ju äb vōi nimtō mingi-
zōks vaimlizōks juodijizōks.
Ne at selļist iz līvlist-
kalamied, kui amad munt līvlist,
kis jega pāva at tyōs ents
jēgapāvaliz lēbast ja kien äb
ūo aigō äb ka vōimi mōtlō
yļ ents vaimliz nēmiz ja tun-
dimiz ymmarkouņ, emiņt, kui a-
mad muntōn. Kui siz ni vōib
kyzzō nēsgī mingiz vaimliz nē-
miz ja tundimiz ymmarkouņ laj-
git vōi tōvvit? Sīest puolst
vantlōs at amad līvlist ytist,
aga vōib kyl jaggō līvliži
sīe pāl, ku yks piski jagu
um selļiži kis tabōd ja kā-
lōbōd mided tīedō, nei kui ne
jēgayks mūstābōd ja tuoi sūr
jagu selļiži kis äb tāt mit-
tō mided tīedō.

Sīepierast äb ūo ōigist
äb ka knas, ku sūtōb ja
votsub vigdi nānt jūs, kis tā-
bōd ja kālōbōd mided tīedō.
Neiku M iz kitōb: "Nānt jūs,
kis mided tībōd, vigdi lieu-
dō um kievam aza." Miks siz
ni M votsub vigdi Līvōd Ytsō,
kis yts yd likuō ja mided

tīb; ja võtab vigaks ku kītōb
mingiz viza aga siogid tuož
sōna nant pāl, kis ab tiet
mided, aga kyl mūostabōd kylg-
stō vigdi lieudō munt tyōsō.

Abōigi um siepierast ka
M mōtkōd, ku historia mingiz-
kōrd sūtlob yl līvōd rov ja
rakādōmiz tam jūdijidi. Se
um abōigi juba ezmōks juba
siestō ku līvōd rovvōn ab ūo
sellizi jūdijidi, kien kādst
historia vōib kyzzō vastatōks
yl nant jūdīmiz. Ja tuoizōks,
az ni kuigid nēdi jūdijidi,
kis at sellist entsōd ydkōr-
dalist līvlist, kui amad munt,
M tēp piddō rov vaimliz jūo-
dijizōks, siz ne at kyl tie-
nōd ents tiēmiz ja nēdi kyl
historia, ōigi kuōdkāndaji, sū-
lizōks ab rint; aga kyl jega-
yd kis ab ūo tiend mided ja
vel votsōn vigdi tuoiz tyōs.

Vōib kyl vōlda, az li-
vōd rovvōn volks vaimlizi jūo-
dijidi, ku siz volks ka li-
vōd rov volmi muiti. Aga az
ka ni tulbizōs līb mingizi
jembit opatidi līvliži, kien
volks volmōst līvōd rov oddiz-
tutkams ja kōļō ylzō piddō
līvōd rovvō ja kiēldō, siz
ma kuigid vāggō veitō uskub,
ku se nantōn siz jembit vonš-
tōb. Mityks opatiji ab vōi kaj-
kōks sizzōl vallō mingizōn li-
vōd kiēldō, ab ka mityks jūo-
diji vōi pātōgōks ajjō mingiz
mided tiem, az jega ydōn entsōn
ab ūo siepāl tēmi. Ja selli
tēmi ni līvlistōn ama jembit
pūtōb ja se um ama sur vi-
ga jegas azas.

Edgar Vaalgamaa.

Leṭkiel lōlōd

yl līvlist rānda.

"Līvzeme", selliz pēlizkō-
raks um "Zelta Grauds" ulzō
andōn rāntō, missōs nūor loul-
tiji Fricis Dziesma leṭkiels
lōlab 94 lied puolis yl rān-
da, kus līvlist jelabōd. Kui
loultiji iz kītōb, ta lōlab yl
tūld, jōvgō ja viedud. Rāntōs
at lieuvdtōbōd lōlōd, kyl yl
kievad, kyl yl sygz rāndas; ta
lōlab yl vejmiz, lājad tōrati-
miz ja munt kalamied tyōd. Ka
ārmastōks ab ūo jara undōt,
aga emsi um pāža, rānda, rān-
da kōnkad ja rānda kylad; mād-
lōtōt sēb ka mād piski rōda-
rang.

Rāntō vōibōd, ab yt tās jo-
lajid leṭlist, aga ka amad līv-
list interessōks luggō.

Tuoim.

Tāla.

Ama mā lum allō magub,
Tāibas kylmast poukōs pagub,
Lapstōn riem um, sūrdōn ka,
Riēmō tūndōb ni ka ma.

Armsō novub ni māilma,
Mādō katāb lum nei kylma;
Pāvvo veitō nādō sēb,
Tāma kylmast urgō tēb.

Līndōd mād jūr sōvvōks eitō,
Tallō nēdi um nei veitō,
Ne at mād jūst jara lānd,
Vōrōd mād at lebbō kānd.

Ykškōrd pāva tāgiž tulub,
Lum siz ruojkōs jara sulub,
Lummien ka līb kaddōmōst,
Pāvast kubbō lommōmōst.

P. Kōnkamāg.

Līti sōna.

Um līvlistōn ykš sōna knaš,
Kien pāgin tāntōkstō;
Ta lītōld mādōn ja nei ašē
Vōib pāgin rōkandō.

Kyl-sēnāš

Kyl sōnnō "silmi" mōtlōbōd
Nei pāgin d tūndōmō,
Set aralist yd tiēdabōd
Tām tōvvō tāntōkstō.

Kis "silmi" um, se sieda nāb,
Mis muntōn nāmōt ei,
Sien silma puojō sāni lūb,
Ta nāb, mis viggō tei.

Um pāgin ilmas selliži,
Kien abbō vāggō lāks,
Ja ruja um ka rāndali,
Kis rujān puojō nāks?

Až jālgad vōitōbt āndab sien,
Kien vāggō puodub pā,
Siz siestō mis tēg āndat mien,
Ta abbō kyl ab nā.

Siest arstōn "silmin" volmōst u,
Siz ruja tierrōks sēb,
Tām ūd pāl pāistab pāva ūm,
Ta togiz jellō tēb.

Ja jellō tāks ka rāndali,
Siest "silmi" vol ka sa,
Kis mōtlōd tānda arstōm ni,
Nei pālab luolōs ma.

Sampo, laplist puoiški.

(4. jatk.)

"Siz tulbōd kubbō amad
lūomōd ja amad Pūojmā vaimōd
Rastekainen māggōl, ja sie pā-
van ab tuož mityks tuoizōn yl-
lō tiēdō. Se vol sin von, Sampo
Lapli; siepierast ku muitiz ma
volks sin juba amu ents nāgō
pand."

Kas selliz pandōks all um

ka mägkōņig?" kyziz Sampo.

"Kui siz" rōkandiz suž."

"Stund jedmōl pāva kargimist ja stund sigō pierrō tām lagimist āb tuod ka mägkōņig sinnōn jūrō pūtō. Aga voida čntsta, ku stund um loppōn, sļepierast ku, az sa siz vel ūod mēggōl, siz sadab sinnōn pālō sadin, tūontin oksidi; ja mägkōņig akub sļe vizzō, kis tāmōn ezmi silmiz sadab, ja siz at sin pāvad loppōnd, kuldi Sampo Lapli!"

"Ma āb tļeda, kas sa ād volkst nei jōva ja ād ābtōkst minnōn mēg pāld urgō, ku āza lēb kartōbōks?" kyziz Sampo verzijiz sydamōks.

Sieda kņulōs yrgiz suž nagrō (Rastekainen mēggōl muostabōd ka sudud nagrō). "Sļe pāl ala lūot, kuldi Sampo", kītiz ta. "Ma lib ēzmi, kis sin vāzzō akub. Sa ūod sūr ymmargoutlimi puois, um nādōb, ku pōddōrd sēmdast ja sōirast sa ūod lēbizōks sēnd. Sinst lib knas pūdi sūtāuz."

Sampo mōtliz, ku volks parim yldin sud sālgest mēzō yōkō, aga iz ūo emin sigō.

Ne volst juba joudōnd mēg tutkamōl ja sāl volst nādōbōd im azad. Sāl istiz sūr mēgkōņig ents ouvraj pāl, mis volst tļedōt pīlad kuordist kiv mēgist, ja vāptliz kōgaz yļ mēgud ja ovat yō pimdōmō. Pās volst tāmōn kybar vāldist lum pīlist; tām silmad volst kūođin kui tāuz kū kargōs mōtsa tagan; tām nana kui mēgnugar; tām sū neme sūr mēgudvāili ouk; tām abbōnd volst neme lumpūontōks; tām kād vārdōd nei jamdōd kui sūr mēgpiedag tōv; tām kādud, kui sūr arlimist kūzō oksad; tām jālgad ja sārđ neme pystlimist mēgud ja tām lejga kaskō neme tļera lummēg. Sa, vōib vōlda kyzud, kui siz yō sydamōl vōiz nādō mēgkōņigt ja tām alumnikidi. Aza volst selļi, ku lum ama ymmar paistiz ja yllō touvō all aplist vāggō knasōd vērmild, mis ammō teit sieldizōks.

Mēgkōņig ymmar istiz sot miljonō vāimidi ja kurđi. Ne volst nei kievamōd ku kāds pids mēgidi ist tļet sūrīmōd tļedōd lum pāl, kui vorabōz. Ne volst tām kubbō tund amsti mēilmarist, Nōvaja-Zemlja mēld, Islandōst, Grōnlandōst ja mūsti puojaliz mēsti; ne amad volst tund pāvō pallōs pālam, neiiz neme pagand lōigausks palkōbōd

kuren. Sļepierast vāimōd ist ārmastōt pāvō: ne volkst vōnd rļemlist, ku ta kōrd mēgud tagan vājjōn, mittō kunagid emin āb nūzōks. Ja sāl iz kylgs pīlist amad Lapmā piškist ja sūrđ lūomōd ents amasuglizis ēdmizis; sāl volst oksid, sudud, pōddōrd, tsōbōld, vāldad rebbist, pōduōrsļezōd ja pāgin munt, set masald ist ūot nādōb, - ne piškist volst amad jara kylmōnd.

Sieda ammō neiz Sampo Lapli, vāggō imlōs, libstiz lougō, lougō yļimsud sālgest ja kykiz sūr kiv tagan mēzō, laz nāgō, mis sāl vel sugub.

Mēgkōņig nustiz pā yļzō, neiku lum tāmōn ama ymmar nuziz, ja vāptl immō! "Siz pāistist setmin kāralist vērmild tām ymmar. Ne lagist, settmin arrō, yļ ama pimdō yō touvō; ne paistist ja ūgist, kūođin neme tūl mōtsas piedag ladis; ne lekst laigald ja tōmbist ēntsta kubbō; ne ailist yļ ama touvō ja teit lēb ents paistamiz sieldistōks amad mēgud. Se volst mēgkōņigōn mēlpierst. Ta rebiz kubbō ents jei kādud, mis volst kūtōb neme piškiz mōrzimi yļ mēgud, ja vāimōd krļvkist vītstlistiz ja lūomōd rākist irms. Aga se tļe vel sūrīmōks mēgkōņig vītš, ja ta nutiz yļ mēgud: "Vān nei, vān nei um volmōst! Igani tala ja igani yō! Nēdi ma ārmastōb."

"Nei um volmōst!" Ōrist vāimōd ja kured amal kūrķōl, sļepierast ku ne amad ārmastist emin yōdō ja tallō, āb ku sōvvō, ja pāvālikist. Aga lūomōd siegas sugiz kārīn, sļepierast ku amad mōtsaluomōd volst kuredōks yds mēils, aga pōddōrdōn ja munt kuodlūomōdōn iz ūo mittō midagid sōv vastō, az set āb volkst Lapmā masald. Piški pōddōrd-sļezōr yksainagi tāz sōvvō yd ja nutiz vingōs: "Izand kōņig mēg ūom tām tund pāvō vastō vōtam!"

"Sa piški pōrm-pira pida sūdō!" Ōriz jeioks tāmōn kylgs. "Mēg ūom tām tund set vana yrdōks pierrō. Aga tāmpō mēg līm amad rļemlist, sļepierast ku tāmņigast pāva emin āb karg, pāva um jara kystōn, pāva um kuolōn!" (Jatk jeddōpēdin.)

Uļzāndaji: M. Stalte.

Tuoimiji: K. Stalte.

Adres: Mazirbe, Latvija.